

De *Kokmeeuw* had twee kolonies, in D 78 en J 48, in gezelschap van *Vischdiefjes*, ook broeden ze op het Amstelmeer.

Kluten en *Scholeksters* handhaven zich nog steeds; toch gaan ze in aantal achteruit, evenals *Kemphanen* en *Pluivieren*.

Zeër sterk breiden zich de *Tuinfluiters* uit, in een boschje bij Middenmeer $\pm$ 2 ha groot telde ik niet minder dan zeven nesten, ook aan de beplante wegen zag men den heelen zomer zingende mannetjes.

De *Spotvogel* hoort men ook overal waar maar boschjes zijn, evenals de *Braamsluiper*.

Merels zijn er buitengewoon veel, zij weten prachtig de doornstruiken te benutten.

De *Hout-* en *Tortelduiven* krijgen ook al beter nestgelegenheid in het opgaand hout.

Het *Steenuiltje* ziet men ook overal bij de boerderijen, ook de *Veld-* en *Kerkuilen* waren in groot aantal aanwezig.

Deze muizen-eters mogen zich langzamerhand in grooter belangstelling der boeren verheugen, al zijn er nog al te veel, die enkel er voor voelen, er een te vangen, om opgezet er hun woonkamer mee te versieren.

Wat ze eten? Dr. A. Schröder te Amsterdam onderzocht den inhoud van $\pm$ 60 braakballen, daarin bevonden zich 213 resten van prooidieren en wel: 107 woelmuizen, 34 huismuizen, 27 boschmuizen, 23 dwergmuizen, 12 boschspitsmuizen, 8 waterspitsmuizen, 1 jong ratje, 1 kikker (zie „*De Levende Natuur*” van Juni 1939, Korte Mededeelingen, Muizen Wieringermeer)

Emeltenbestrijders. In 't voorjaar en in den zomer waren hier veel emelten, vooral op 't bouwland. Bij de vogels die hierop jacht maakten: eenjarige meeuwen, Grutto's enz., zagen we buitengewoon veel Wulpen en ook de Kleine Wulp.

De tweede snee Lucerne werd door luizen erg gehavend, duizenden *Spreeuwen* hebben zich hieraan tegoed gedaan. (Ook doodgegeten? we vonden ze soms bij tientallen dood liggen).

De *Musschen* vermeerderen zich onrustbarend, slechts krachtige bestrijding zal op den duur den polder voor een musschenplaag kunnen behoeden.

Thans nu 't weer winter is, jaagt de *Sperwer* er achteraan, hij heeft hier keuze genoeg.

De Wintergasten zijn weer gearriveerd, we zagen deze week zelfs een *Pestvogel*, bij Middenmeer, *Roodborstjes* en *Meezen* scharrelen door de boschjes, de *Kraaien* richten groote ravage aan bij de korenrijten.

De *Houtsnip* schijnt het hier ook niet zoo kwaad te vinden, men treft ze geregeld aan.

Lamgeschoten *Eenden* en wrakke hazen worden een welkome prooi voor bunzing, wezel en kraai; zoo is 't eenmaal in de natuur.

H. G.

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD.

De winter, die achter ons ligt, moet voor ieder natuurvriend een aansporing zijn, om met nog meer aandacht en besef mee te leven met het gebeuren van planten en dieren en bodem. Hier komt het te pas, dat wij behoorlijk dagboek houden. Ik mag helaas niet beweren, dat ik dit altijd trouw heb gedaan, maar men kan altijd zijn leven beteren. Van vijftig jaren her bezit ik allerlei verspreide aantekeningen in schetsboekjes en die zijn dan soms nog al aardig geïllustreerd met potloodteekeningen. In de laatste twintig jaar ben ik wat beter gaan oppassen, ben wat precieser geworden en heb naast den tijd ook wat meer aandacht geschonken aan de plaats en aan het individu en de weersgesteldheid.

Sedert wij onze natuurmonumenten en reservaten hebben, kunnen wij met gerustheid en goede kans op welslagen reeksen van waarnemingen doen, ook wel met een bepaald doel. In mijn kalenderstukken in vorige jaargangen heb ik al heel wat van mijn ervaringen verteld, rijp en

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD 29

onrijp en ik ga nu maar weer met nieuwen moed verder, misschien iets precieser en misschien ook teruggrijpend naar vroegere publicaties, om die te verbeteren en aan te vullen. Het zal wel een beetje van den hak op de tak worden, dat is bij de veelheid van het natuurgebeuren wel onvermijdelijk. Ook heb ik daardoor kans, dat des te meer van onze lezers ook met hun ervaringen voor den dag komen en mij te hulp willen schieten, wanneer ik het een of ander individu niet voldoende in de gaten kan houden.

De drie eerste maanden van het jaar vertoonen de grootste schommelingen. Soms, zooals in 1938 en 1939 krijgen we in December ook al wel een flinke schok te verduren, maar meestal begint de pret pas na Nieuwejaar. De schok van Dec. 1938 was spoedig uitgewerkt, zoodat Januari 1939 in menig opzicht tamelijk „normaal” mocht heeten. Het lenteleven begint zich in ons land reeds te openbaren in November, zelfs nog eerder. Verscheiden zaden ontkiemen reeds en sneeuwkllokjes pieken boven den grond. Enkele individuen daarvan bloeien reeds vóór Nieuwejaar, maar de meeste brengen het om dien tijd niet verder dan een paar centimeter boven den grond, het puntje van de nog gesloten bloeischeede juist merkbaar. Toen nu in 't begin van Januari '39 de dooi inviel en op den negenden de sneeuw verdwenen was (ijs nog niet) zetten de sneeuwkllokjes hun groei flink door en kwamen in de eerste week van Februari in bloei en in de eerste week van April waren ze uitgebloeid.

Hoe ging dat nu in 1940? De eigenlijke dooi zette pas 20 Februari in, de sneeuw verdween binnen enkele dagen en de sneeuwkllokjes vertoonden zich, bijna in denzelfden toestand als in midden December, begonnen dus als het

ware van voren af aan en repten zich dat het een aard had. Ze brachten in de eerste week van Maart hun bloem uit de scheede en stonden 18 Maart echt in vollen bloei, werden ook door honigbijen bezocht, zelfs nog 's avonds om half zes. Ze kwamen dus flink in bloei, slechts eenige dagen vóór den datum, waarop ze in andere jaren uitgebloeid raakten b.v. 22 Maart 1938.

Nu moeten ze „uitbloeien” buiten den gewonen bloeitijd. In 1917 (28 Januari—15 Februari: felle vorst, daarna afwisselend vorst en lage temperatuur op zijn hoogst 8°C tot eind Maart) hadden we een dergelijk geval en toen hadden wij op 20 April nog frisch bloeiende sneeuwkllokjes en crocus.

De andere voorjaarsplanten vertoonen in meerdere of mindere mate dezelfde verschijnselen.

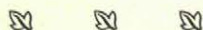
Nu even iets over de bladontluiking in Mei. Let eens op de esschen. Zooals bekend, kunnen wij die vinden met mannelijke bloemen, met vrouwelijke bloemen en met tweeslachtige bloemen, ook in combinaties, gelijk bij mijn vriend de kardinaalsmuts.

*Esschen in Thijsse's Hof op 2 Nov. '39.
Links: een mannelijke esch nog dik in blad, rechts: (een
beetje achterwaarts) een vrouwelijke esch geheel ontbladerd
en met propfen van vruchten.*

Welnu, verleden najaar zag ik voor het eerst, dat de mannelijke esschen hun bladeren veel en veel langer hielden dan de vrouwelijke. Dat scheelde wel veertien dagen. Nu zou ik wel willen weten, of een dergelijk verschil ook op te merken is bij het ontluiken van de bladeren in het voorjaar. En of bij andere tweehuizige boomen en struiken (wilgen, populieren, wegedoorn etc.) het verschijnsel zich ook voordoet. Ik heb in de mij ten dienste staande literatuur er niets over gevonden.

JAC. P. THIJSSE.

BOEKBESPREKING.

Dr. JAC. P. THIJSSE. *Het Vogeljaar. Nederlandsche Vogels in hun Leven geschetst*. Eerste Deel: Bij Huis en Hof. Uitgave A. G. Schoonderbeek, Laren (N.H.).

Een nieuwe druk van Het Vogeljaar! Voor hen, wien dit boek indertijd de ogen opende, een belangrijke gebeurtenis. Deze vierde druk is in een geheel nieuw kleed gestoken; de tekst is weliswaar in grote trekken dezelfde gebleven, maar als illustraties dienen nu de beste foto's van onze vogelfotografen. In veel opzichten is dit een belangrijke vooruitgang; dit is duidelijk, wanneer men b.v. de weliswaar heel demonstratieve tekening van Jan van Oort van de Nachtzwaluw in de eerste druk vergelijkt met de vier heerlijke foto's die er nu in staan, of wanneer men de negen ooievaarsfoto's, de zeven gruttokieken en de mooie foto's van steltkluut, kievit en kemphaan beziet. Wel is het wat jammer, dat nu ook tekeningetjes weggelaten zijn als b.v. die van de spreeuwenveertjes, en ook, dat vele zangvogeltjes door de kieken minder duidelijk gekarakteriseerd zijn dan door de oorspronkelijke tekeningen; maar het moet erkend worden, dat dit aan de homogeniteit van het geheel ten goede gekomen is.

Is dus wat de aankleding betreft het contrast tussen de eerste en deze druk heel groot, in de tekst is het boek zichzelf gebleven, en het moet dus wel even verwondering wekken, dat dit in 1903 geschreven boek nog steeds aktueel is, in deze tijd, waarin we met zo vele vogelboeken bedacht worden, die voor hetzelfde publiek bestemd zijn, en even voortreffelijk geïllustreerd zijn. In 1903 had Het Vogeljaar praktisch geen concurrentie. Waar ligt het aan, dat ook nu nog dit boek zo huizenhoog boven andere populaire boeken uitsteekt? Stellig niet in de eerste plaats aan de feitelijke inhoud; er staan zelfs wel foutjes in (de spreeuw van blz. 70 is een roodstaartje), maar dat is in zulk een boek irrelevant. Het boek is niet in de eerste plaats bedoeld om kennis of inzicht bij te brengen, maar om in de lezers de drang op te wekken, die kennis en dat inzicht en nog veel meer er van door zelfzien te verwerven, om in het beschouwen van bezige levende wezens voldoening te vinden. En het opwekken van deze in ieder normaal mens sluimerende drang lukt aan Thijssse veel beter dan aan enig ander schrijver. De wijze waarop hij zijn waarnemingen en genietingen meedeelt werkt heel aantekelijk, en daarin moet het geheim van zijn boeken wel liggen. Die aantekelijkheid maakt ook nu nog Het Vogeljaar tot een boek, dat in gezonde jongens een sterke drang opwekt tot een van de nobelste soorten van ontspannend werk.

En het mag nog wel even gezegd worden, dat niet alleen vele natuurminnaars van opgegroeide, opgroeiende en komende generaties Thijssse voor zijn Vogeljaar dankbaar zijn en zullen zijn, maar dat ook vele biologen daar alle reden voor hebben, want de veelzijdige ontwikkeling van de veldbiologie is in ons land in niet geringe mate door Heimans en Thijssse gestimuleerd.

N. TINBERGEN.

Dr. A. SCHIERBEEK. *De Biologie, haar hulpwetenschappen en haar hoofdrichtingen*. Uitgeverfonds der Bibliotheekverenigingen, postgiro 138386, 's Gravenhage; post 8vo. 48 pp. f 0.90.

Dr. Schierbeek heeft deze brochure geschreven in de serie „Leeszaalwerk” om de bezoekers van leesalen en openbare bibliotheken in te lichten omtrent de positie en het belang van de biologische wetenschap, ook ten opzichte van andere wetenschappen, vooral physica, chemie,